

Till
Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 22

INKOM: 2022-09-15
MÅLNR: B 5861-22
AKTBIL: 1

ÖVERKLAGANDE

Klagande: Mikaela Olsson, 870428-0521
Rasjöbo 16
783 92 Stora Skedvi

Frihetsberövande: Häktad

Ombud och
offentlig försvarare: Advokaten Kristofer Stahre
Stahre Persson Advokatbyrå AB
Sankt Eriksgatan 60
112 34 Stockholm

Målsägande A: Sekretess A

Målsägandebiträde: Advokaten Roba Azzam
Azzam Advokatbyrå AB
Box 45143
104 30 Stockholm

Målsägande B: Sekretess B

I hovrätten företrädd av åklagaren

Överklagad dom: Svea hovrätts dom den 19 augusti 2022 i mål nr B 7257-22

Saken: Våldtäkt m.m.

I egenskap av ombud och offentlig försvarare för Mikaela Olsson får jag härmed
överklaga ovan angiven dom och anföra följande.

Rättsfrågorna

Fråga om ansvar för våldtäkt alternativt oaktsam våldtäkt. Särskilt om uppsåtsbedömningen och om gränsen mellan uppsåt och grov oaktsamhet.

Yrkanden

Mikaela Olsson yrkar att Högsta domstolen ska frikänna henne från ansvar för våldtäkt och sexuellt ofredande (två fall), samt avslå målsägandenas skadeståndsanspråk. Under alla förhållanden yrkas strafflindring.

Grunder i korthet

Åtalet är inte styrkt. Under alla förhållanden har hovrätten gjort en felaktig bedömning i fråga om uppsåt såvitt avser åtalpunkten 1.2 (våldtäkt).

Bakgrund

1. Mikaela Olsson dömdes av tingsrätten för oaktsam våldtäkt och sexuellt ofredande till fängelse i 1 år och 2 månader. Sedermera har hon, genom hovrättens överklagade dom, dömts till fängelse i 3 år och 6 månader för våldtäkt och sexuellt ofredande. Den gärning som bedömts som våldtäkt har bestått i att hon tillsammans och i samförstånd med den medtilltalade, Richard Olsson, utfört en med samlag jämförlig handling med målsäganden Sekretess A som – enligt vad hovrätten funnit utrett – inte deltog frivilligt. Som grund för slutsatsen att deltagandet från målsägandens sida inte varit frivilligt har hovrätten lagt det förhållande att hon enligt rättens bedömning befunnit sig i en särskilt utsatt situation, i huvudsak till följd av berusning.

2. Den händelse som åtalet för våldtäkt tar sikte på inträffade under en kväll då parterna befann sig tillsammans på konferensanläggningen Garpenbergs slott. Efter att parterna arbetat tillsammans under den aktuella dagen och därefter ätit middag umgicks de i ett sällskapsrum på slottet som benämns som ”det gröna rummet”. De läm-

nade så småningom slottet och begav sig till de tilltalades svit i en närliggande byggnad, där den sexuella handlingen sedan kom att ske. Åklagaren har i målet åberopat en övervakningsfilm där parterna ses komma ned för en trappa efter att ha varit i det gröna rummet, och lämna slottet via receptionen. Beträffande vad som utspelade sig i det gröna rummet har målsäganden uppgett att hon till följd av sin berusning vid tillfället inte minns, medan de tilltalade har berättat om att hon där tog initiativ till ett mer intimt umgänge och att de hänglade med varandra alla tre.

3. Tingsrätten, som liksom hovrätten kom till slutsatsen att målsägandens deltagande i den sexuella handlingen inte varit frivilligt, fann det inte styrkt att Mikaela Olsson och Richard Olsson haft uppsåt i förhållande till den omständigheten, men däremot att de varit grovt oaktsamma. Vad som ansågs tala emot uppsåt var bl.a. de, i målet oemotsagda, uppgifter som de tilltalade lämnat rörande målsägandens agerande i det gröna rummet (se tingsrättens dom s. 55).

4. Hovrätten gjorde en annan bedömning i fråga om uppsåt och ansåg att det mot bakgrund av att varken Mikaela Olsson eller den medtilltalade Richard Olsson varit lika berusade som målsäganden samt det förhållandet att de befann sig tillsammans med henne hela kvällen och då beställde in och betalade för den alkohol som förtärdes, samt att Mikaela Olsson enligt vad hovrätten funnit styrkt stöttade målsäganden strax före händelsen framstod som högst osannolikt att de inte var medvetna om de omständigheter som innebär att målsäganden, enligt hovrättens bedömning, befann sig i en särskilt utsatt situation. Till skillnad från tingsrätten ansåg hovrätten dessutom att vad som enligt de tilltalade utspelat sig i det gröna rummet saknade betydelse för bedömningen av omständigheterna vid gärningstillfället. Hovrättens slutsats blev att Mikaela Olsson och Richard Olsson varit fullt medvetna om, och alltså haft uppsåt till, de omständigheter som enligt rättens mening inneburit att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation samt att de otillbörligt utnyttjat denna (hovrättens dom s. 11 f.).

Utvecklande av grunderna samt skäl till prövningstillstånd

Frågorna i målet

5. Frågorna i målet är, beträffande åtalet för våldtäkt, om det är styrkt att målsäganden inte deltog frivilligt och, om så befinns vara fallet, huruvida Mikaela Olsson haft uppsåt eller varit grovt oaktsam i förhållande till denna omständighet. Såvitt avser åtalspunkterna 1.1 respektive 2 är den centrala frågan om de gärningar som lagts Mikaela Olsson till last utgör sexuella ofredanden och, om så anses vara fallet, om det förelegat ansvarsbefriande samtycke eller om gärningarna kan anses tillåtna med hänvisning till social adekvans.

Åtalspunkterna 1.1 och 2 (sexuellt ofredande)

6. De gärningar som av underrätterna bedömts utgöra sexuella ofredanden har i huvudsak skett inom ramen för s.k. dryckeslekar liknande leken ”sanning eller konsekvens”. Det rör sig om lekar som målsägandena såvitt är utrett frivilligt gett sig in i och deltagit aktivt i. Sett i ljuset av det sammanhang i vilka de förekommit har de för åtalet aktuella yttrandena inte varit ägnade att kränka målsägandenas sexuella integritet på sätt som förutsätts för ansvar för sexuellt ofredande. Inte heller har den blottning som avses i åtalspunkten 1.1, givet att även den skett i ett sådant sammanhang som nyss nämnts, varit ägnad att väcka obehag eller att kränka målsägandens sexuella integritet. Mikaela Olsson ska därför frikännas från ansvar för sexuellt ofredande.

7. Under alla förhållanden bör gärningarna vara fria från ansvar med hänvisning till samtyckesregeln i 24 kap. 7 § brottsbalken. Detta eftersom målsägandena gett ett konkludent samtycke till gärningarna, genom att frivilligt och med full insikt om relevanta förhållanden inlåta sig i dryckeslekarna och delta aktivt i dessa. I vart fall bör gärningarna, givet att de skett inom ramen för lekar av aktuellt slag – vilka är vanligt förekommande i sociala sammanhang och ofta innefattar frågor och andra inslag av sexuell karaktär – anses tillåtna med hänvisning till läran om social adekvans.

Åtalspunkten 1.2 (våldtäkt)

Är det styrkt att målsäganden inte deltog frivilligt i den sexuella handlingen?

8. I motsats till vad hovrätten funnit menar försvaret att det inte är styrkt att målsäganden befann sig i en särskilt utsatt situation, eller att hon annars inte deltog frivilligt i den sexuella handlingen. Hovrätten har fäst alltför stor tilltro till målsägandens uppgifter angående sin berusningsgrad vid tillfället och därvid bortsett från de trovärdighetsbrister som hennes utsaga präglas av. Hon har i relativ närtid till händelsen, före det att polisanmälan gjordes, till sina kollegor lämnat oriktiga och överdrivna uppgifter om händelseförloppet. Därtill har hon i tingsrätten lämnat en berättelse som ger vid handen att hon till följd av sin berusning vid tillfället har stora minnesluckor avseende tiden efter middagen. Vilka skeenden hon inför tingsrätten sagt sig minnas skiljer sig dock från vilka delar av händelseförloppet hon ska ha kommit ihåg enligt uppgifter från det första polisförhöret som hölls med henne. Till exempel gjorde hon inför tingsrätten gällande att hon inte kunde minnas att hon varit i gröna rummet, någon som hon dock kunde vid det första polisförhöret. Vidare har hon lämnat uppgifter som inte överensstämmer med vad vittnen berättat, i tingsrätten kommit med helt nya uppgifter samt lämnat uppgifter som är svåra att förena med vad som framgår av den övervakningsfilm som åberopats i målet.

9. Sammantaget är målsägandens utsaga inte trovärdig och den kan därmed inte ligga till grund för prövningen av Mikaela Olssons skuld. Utredningen i övrigt är inte tillräcklig för att det ska vara styrkt att målsäganden vid gärningstillfället var så berusad att hon kan anses ha befunnit sig i en särskilt utsatt situation eller att hon annars inte deltagit frivilligt i den sexuella handlingen. Eftersom det således inte är styrkt att målsäganden inte deltog frivilligt ska Mikaela Olsson frikännas från ansvar för våldtäkt. För det fall Högsta domstolen skulle komma till en annan slutsats i fråga om frivilligheten, gör försvaret som framgått ovan gällande att Mikaela Olsson i vart fall inte har agerat med erforderligt uppsåt. Det sagda utvecklas i det följande.

Har Mikaela Olsson haft uppsåt eller varit grovt oaktsam i förhållande till den omständigheten att målsäganden inte deltog frivilligt i den sexuella handlingen?

10. Så som hovrätten berört i sin dom är det avseende rekvisiten särskilt utsatt situation och otillbörligt utnyttjande tillräckligt att gärningsmannen har haft uppsåt i förhållande till förekomsten av de omständigheter och sakförhållanden som domstolen ska göra en bedömning av (jfr hovrättens dom s. 11). Med utgångspunkt i vad hovrätten funnit styrkt om händelseförloppet och den bedömning som hovrätten gjort i objektivet hänseende, är det alltså avgörande för prövningen av åtalet om Mikaela Olsson haft uppsåt eller varit grovt oaktsam i förhållande till förekomsten av de faktiska omständigheter som legat till grund för domstolens bedömning att målsäganden befann sig i en särskild situation och därmed inte deltog frivilligt, så som hennes berusningsgrad. Vidare krävs att Mikaela Olsson haft uppsåt till de faktiska omständigheter som legat till grund för bedömningen att det skett ett otillbörligt utnyttjande av målsägandens situation.

11. De objektiva omständigheterna är ofta mycket viktiga när det gäller att dra slutsatser beträffande uppsåt. Det finns dock anledning att framhålla att uppsåtsbedömningen tar sikte på vad man faktiskt insett, trott, uppfattat etc. – och inte vad man borde ha insett eller uppfattat. Om en invändning om uppsåtsbrist inte kan lämnas utan avseende spelar det alltså ingen roll om personens uppfattning inte är tillräckligt väl underbyggd eller om denne borde ha förstått bättre (jfr Asp, Kommentarer till 6 kap. 1 § brottsbalken, Lexino, JUNO).

12. Som berörts ovan har hovrätten i detta fall vid sin uppsåtsbedömning beaktat att Mikaela Olsson och Richard Olsson inte var lika berusade som målsäganden, att de befann sig tillsammans med henne hela kvällen och då även betalade för och beställde in den alkohol som förtärdes, samt det förhållandet att Mikaela Olsson stöttade målsäganden när de lämnade det gröna rummet. Efter att ha redogjort för dessa omstän-

digheter har hovrätten anført att "[m]ot denna bakgrund framstår det som högst osannolikt att Mikaela Olsson och Richard Olsson inte var medvetna om de omständigheter som innebär att Sekretess A befann sig i en särskilt utsatt situation" (hovrättens dom s. 11). Att ett visst förhållande må hända ter sig osannolikt är dock inte detsamma som att motsatsen är ställd bortom rimligt tvivel. Även med utgångspunkt i hovrättens nyss citerade formulering är det därmed oklart om utredningen kan anses ge tillräckligt stöd för slutsatsen att Mikaela Olsson agerat med sådan medvetenhet som förutsätts för uppsåt. Som nyss nämnts avser ju uppsåtsbedömningen vad gärningsmannen faktiskt har insett, trott och uppfattat etc. och inte vad han eller hon borde ha insett.

13. Hovrätten har vidare, felaktigt, utgått från att vad Mikaela Olsson och Richard Olsson uppgett ska ha utspelat sig i det gröna rummet saknar betydelse för bedömningen av omständigheterna vid gärningstillfället. Domstolen har i detta sammanhang hänvisat till att ett deltagande aldrig kan anses frivilligt om gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att målsäganden befinner sig i en särskilt utsatt situation, ens om målsäganden ger uttryck för frivillighet. Detta innebär dock inte att vad som utspelat sig innan gärningen helt skulle sakna betydelse för uppsåtsbedömningen. Även om eventuella uttryck för frivillighet inte kan leda till slutsatsen att deltagandet i den sexuella handlingen varit frivilligt i rättslig mening när gärningsmannen otillbörligt utnyttjat att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation, kan givetvis målsägandens agerande före händelsen ha betydelse för hur gärningsmannen uppfattat dennes tillstånd, innefattande omständigheter så som berusningsgrad. Vad som föregått gärningen kan dessutom ha betydelse för om det ska anses skett ett otillbörligt utnyttjande, och därmed även för prövningen av gärningsmannens uppsåt i förhållande till de faktiska omständigheter som föranlett att det i rättslig mening ansetts föreligga ett sådant. Eftersom händelserna i gröna rummet inträffade precis före det att gärningen ska ha ägt rum är det följaktligen relevant att, som tingsrätten gjort, även väga in dessa vid uppsåtsbedömningen.

14. Försvaret menar att det inte ens med utgångspunkt i vad hovrätten funnit styrkt om händelseförloppet går att dra slutsatsen att Mikaela Olsson skulle ha varit fullt medveten om och därmed haft uppsåt till de omständigheter som legat till grund för domstolens bedömning att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation och att Mikaela Olsson otillbörligt utnyttjat denna. Tvärtom finns det stöd för att Mikaela Olsson vid tillfället inte uppfattat situationen, innefattande målsägandens berusningsgrad, på samma sätt som hovrätten vid sin bedömning av situationen i efterhand gjort.

15. Mikaela Olsson har utförligt redogjort för vad som föregick den sexuella handlingen. Hon har därvid berättat att parterna befann sig tillsammans i det gröna rummet och att hon uppfattade målsäganden som salongsberusad. De uppgifter som målsäganden lämnat inför tingsrätten går som nämnts ut på att hon saknar minnesbilder av vad som hänt i det gröna rummet. Även om hon till följd av berusning skulle ha drabbats av en minneslucka avseende det skedet, så utesluter inte det att hon uppträtt på det sätt som Mikaela Olsson gjort gällande. Precis som tingsrätten konstaterat går det därför inte att bortse från Mikaela Olssons uppgifter i denna del. Som redogjorts för ovan saknar uppgifterna, till skillnad mot vad hovrätten förefaller ha utgått från, inte heller relevans för uppsåtsbedömningen i rättsligt hänseende.

16. Av den övervakningsfilm som återopats i målet, och som visar sällskapetets väg ut ur slottet efter att ha lämnat det gröna rummet och således skedet innan den påstådda våldtäkten ska ha ägt rum, framgår vidare att målsäganden vid den tidpunkten tydligt kunde värna sin kroppsliga integritet genom att motsätta sig att bli buren av Richard Olsson. Oaktat vilka slutsatser denna omständighet må föranleda i objektivt hänseende, står det klart att detta kan ha gett Mikaela Olsson intrycket av att målsäganden inte var berusad till den grad att hon skulle haft några svårigheter att freda sin sexuella integritet. Att detta också var Mikaela Olssons uppfattning vid gärningstidpunkten har framgått i hennes förhör. Hennes beskrivning av målsäganden som salongsberusad,

glad och initiativtagande till den intima samvaro som ska ha ägt rum i det gröna rummet, liksom vad som framgår av övervakningsfilmen, stämmer illa överens med bilden av en redlöst berusad person som inte har någon kontroll över sin kropp (jfr hovrättens bedömning av målsägandens tillstånd vid gärningstillfället, s. 10 i hovrättens dom). Sammantaget finns det fog för Mikaela Olssons invändning om hur hon uppfattat målsägandens berusningsgrad, och det kan inte uteslutas att hon inte insett att målsäganden var så berusad som hovrätten funnit att hon var. Det är därmed inte, mot Mikaela Olssons förnekande, styrkt att hon agerat med medvetenhet om de omständigheter som enligt hovrätten inneburit att målsäganden befunnit sig i en särskilt utsatt situation.

17. Det förhållandet att målsäganden såvitt framkommit varit aktiv och tagit initiativ till det mer intima umgänge som enligt de båda tilltalade ägde rum i gröna rummet har vidare betydelse för frågan om Mikaela Olsson haft uppsåt i förhållande till de omständigheter som föranlett att utnyttjandet bedömts som otillbörligt. Det sagda ska ses i ljuset av att även den som i och för sig befinner sig i en särskilt utsatt situation *kan ha* en verklig önskan om kroppslig närhet, och att det då inte alltid bör anses vara ett otillbörligt utnyttjande att genomföra en sexuell handling med denne (jfr Asp, Kommentar till 6 kap. 1 § brottsbalken, Lexino, JUNO).

18. Det som Mikaela Olsson har beskrivit om målsägandens agerade ger upphov till tvivel om huruvida hon faktiskt insåg att det fanns en risk för att situationen var sådan att hennes agerande innefattade ett otillbörligt utnyttjande. Hennes uppgifter ger i stället stöd för att hon uppfattade det som att målsäganden hade en verklig önskan om att ha sexuell umgänge. Även vad som framgår av övervakningsfilmen – där målsäganden förefaller ha en glad sinnesstämning, och för egen maskin lämnar slottet tillsammans med de tilltalade – ger stöd för att Mikaela Olsson kan ha bibringats den uppfattningen. Att denna uppfattning senare skulle ha visat sig vara felaktig eller att den

må hända kan anses ha varit dåligt underbyggd saknar betydelse för uppsåtsbedömningen eftersom fråga inte är om att avgöra vad Mikaela Olsson borde ha insett utan om vad hon faktiskt insåg.

19. Det går mot bakgrund av det ovan anförda inte heller att dra slutsatsen att Mikaela Olsson insåg att det fanns en risk för att de omständigheter som hovrätten grundat sin bedömning på i aktuellt hänseende förelåg, än mindre att hon var likgiltig inför att så var fallet. På det temat kan framhållas att det faktum att den sexuella samvaron såvitt framkommit inte fortsatte efter det att målsäganden börjat må dåligt och kräkas i någon mån talar emot att Mikaela Olsson skulle ha genomfört den sexuella handlingen, om hon hade insett att det fanns en risk för att målsäganden var så berusad att hon hade svårigheter att värja sin sexuella integritet.

20. Här ska slutligen någonting också nämnas om det förhållandet, som hovrätten ansett sig inte kunna bortse ifrån, att vittnet Lukas Holm uttryckt att han inte kände sig välkommen att delta i det arbetsmöte som Mikaela Olsson och Richard Olsson till honom ska ha uppgett att de skulle ha med chefsjuristen Katarina Andjelic efter middagen den aktuella kvällen (hovrättens dom s. 11 f.). Denna uppgift måste ses i ljuset av att Lukas Holm vid tidpunkten var helt nyanställd i företaget och att han enligt vad som framkommit i målet inte innehade en sådan roll som innebar att han jobbade nära Richard Olsson och Mikaela Olsson på det sätt som målsäganden ostridigt gjorde. Vidare hade målsäganden vid den aktuella tidpunkten sedan en längre tid tillbaka umgåtts med Richard Olsson och Mikaela Olsson i stor utsträckning, bl.a. i samband med utlandsresor. Det framstår mot den bakgrunden som naturligt att de tre stod varandra närmre såväl arbetsmässigt som privat än de stod Lukas Holm, som de ju nyss börjat lära känna.

21. Sammantaget är det inte visat att Mikaela Olsson insåg att det fanns en risk för att de omständigheter som hovrätten lagt till grund för bedömningen att målsäganden

befann sig i en särskilt utsatt situation förelåg eller risken för att omständigheterna var sådana att hennes agerande kunde innebära ett otillbörligt utnyttjande av målsägandens situation. Under alla förhållanden ger utredningen inte tillräckligt stöd för att Mikaela Olsson, om hon hade en insikt om denna risk, i så fall varit likgiltig inför förekomsten av de aktuella omständigheterna. Det är därmed inte styrkt att hon agerat med erforderligt uppsåt.

22. Med beaktande av de omständigheter som redogjorts för ovan, särskilt målsägandens uppträdande så som det ter sig på den övervakningsfilm som åberopats i målet, kan det inte heller hävdas att omständigheterna var sådana att Mikaela Olsson borde ha insett att de omständigheter som lagts till grund för hovrättens bedömning att målsäganden inte deltog frivilligt förelåg. Hon har därmed inte varit medvetet oaktsam. Omständigheterna är inte sådana att en eventuell omedveten oaktsamhet som må ha förelegat skulle vara att betrakta som grovt oaktsam.

23. Det sagda innebär att Mikaela Olsson ska frikännas från ansvar för våldtäkt, och att det även saknas förutsättningar för en fällande dom för oaktsam våldtäkt.

Skäl till prövningstillstånd

24. Brottsförebyggande rådet (Brå) har i en rapport följt upp och analyserat tillämpningen av våldtäktsbrottet efter 2018 års reform av våldtäktslagstiftningen (se Rapport 2020:6, Den nya samtyckeslagen i praktiken, En uppföljning av 2018 års förändringar av lagreglerna rörande våldtäkt). En av Brå:s slutsatser efter att ha gått igenom ett stort antal underrättsavgöranden, är att de subjektiva rekvisiten vållat problem i rättstillämpningen. I rapporten konstateras att domstolarna inte sällan haft problem med både det första och det andra ledet i prövningen av likgiltighetsuppsåtet (Brå, Rapport 2020:6, s. 11).

25. Högsta domstolen har visserligen avgjort några mål som rör tillämpningen av våldtäktslagstiftningen efter 2018 års reform. Reformen var dock omfattande. Den nya lagstiftningen innebar stora förändringar i förhållande till vad som dittills gällt, och har dessutom har visat sig vara svårtillämpad. Högsta domstolens hittillsvarande praxis ger inte tillräcklig vägledning för gränsdragningen mellan uppsåtlig och oaktsam våldtäkt. Vad som krävs för att grov oaktsamhet ska anses föreligga enligt straffbestämmelsen om oaktsam våldtäkt är fortfarande delvis en öppen fråga. Brå uttalar exempelvis i sin rapport följande angående behovet av ytterligare praxis som belyser gränsen mellan uppsåt och grov oaktsamhet:

”Här behövs fler klargöranden från högre instanser. Enligt Brås mening ger domen från Högsta domstolen (NJA 2019 s. 668) inte så mycket vägledning som man skulle önska. Därför bör Högsta domstolen pröva fler mål som rör frågor om hur långt frågeskyldigheten sträcker sig, och om gränsdragningen mellan likgiltighetsuppsåt och grov oaktsamhet, i syfte att uppnå en mer rättssäker tillämpning.” (Brå, Rapport 2020:6, s. 89)

Att gränsen mellan uppsåt och grov oaktsamhet kan vara svår att dra vid våldtäkt illustreras för övrigt av skillnaden i underrätternas bedömningar i detta mål.

26. När det gäller behovet av ytterligare praxis på temat vad som konstituerar grov oaktsamhet enligt straffbestämmelsen om oaktsam våldtäkt kan även nämnas att Lernestedt till Nordstedts juridik, angående Högsta domstolens dom den 7 april 2022 i mål nr B 779-21 (NJA 2022 s. 237), uttryckt att domen inte ger någon direkt ny vägledning utöver vad som redan framgår av förarbetena. Han framhåller att reformen gav flera oklarheter som inte genom detta fall heller blev klara (se *HD friar från oaktsam våldtäkt – ”en märkligt kortfattad dom”*, Carl Nordqvist, Nordstedts juridik den 12 april 2022, nås via <https://www.nj.se/nyheter/hd-friar-fran-oaktsam-valdtakt-en-markligt-kortfattad-dom>).

27. Det kan sammanfattningsvis konstateras att det finns ett behov av ytterligare vägledning från Högsta domstolen såväl avseende gränsen mellan våldtäkt och oaktsam

våldtäkt liksom i fråga om utgör grov oaktsamhet enligt straffbestämmelsen om oaktsam våldtäkt. Det finns därmed skäl till prövningstillstånd.

Sammanfattande slutsatser

28. Det är såvitt avser åtalpunkten 1.2 inte styrkt att målsäganden inte deltog frivilligt i den sexuella handlingen. I vart fall är det inte styrkt att Mikaela Olsson haft uppsåt eller att hon varit grovt oaktsam i förhållande till den omständigheten att målsäganden inte deltog frivilligt. Därmed saknas såväl objektiva som subjektiva förutsättningar för ansvar för våldtäkt alternativt oaktsam våldtäkt. De handlingar som läggs Mikaela Olsson till last under åtalpunkterna 1.1 respektive 2 är inte straffbara som sexuella ofredanden. Det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Högsta domstolen meddelar riktlinjer avseende gränsen mellan uppsåt och grov oaktsamhet vid våldtäkt samt beträffande vad som krävs för att grov oaktsamhet ska anses föreligga enligt straffbestämmelsen om oaktsam våldtäkt. Högsta domstolen bör därför meddela prövningstillstånd och frikänna Mikaela Olsson från ansvar för våldtäkt och sexuellt ofredande, samt avslå målsägandenas skadeståndsanspråk.

Bevisning

Muntlig bevisning

1. Förhöret med Mikaela Olsson, vilket kan förebringas genom uppspelning av ljud och bildupptagning från tingsrätten, åberopas för att motbevisa gärningspåståendena.

Skriftlig och övrig bevisning

1. Artikeln *Motives for Filing a False Allegation of Rape*, André W. E. A. De Zutter, Robert Horselenberg och Peter J. van Koppen, Arch Sex Behav (2018) 47:457–464, [bilaga 1](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5775371/), (nås även via <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5775371/>), åberopas till styrkande av att materiell och/eller känslomässig vinning såsom fabricering av alibin (t.ex. för att dölja otrohet), hämnd, sökande av sympatier och/eller upp-

märksamhet, omrubricering (relabeling) och ånger utgör motiv till falska våldtäktsanmälningar, ytterst för att motbevisa gärningspåståendena.

Bilaga 2 innehåller fria översättningar av de gulmarkerade partierna i bilaga 1.

2. Huvudanmälan, fup (tab 77) s. 6, utvisande att anmälan om våldtäkt skedde den 27 januari 2022, åberopas för att motbevisa gärningspåståendena i åtalpunkterna 1.1-1.2.

3. Huvudanmälan, fup (tab 76) s. 4, utvisande att anmälan om sexuellt ofredande med Sekretess B som målsägande skedde den 11 februari 2022, åberopas för att motbevisa gärningspåståendet i åtalpunkten 2.

4. Skärmdumpar över del av chattkonversation i Whatsapp mellan Sekretess A och Johannes Merbom den 27-28 januari 2022, fup (tab 77) s. 375, åberopas till styrkande av att målsäganden var angelägen om att avsluta sin anställning, att planen var att hon skulle lämna med omedelbar verkan på grund av ”det som hänt” och att det hela skulle likställas med ett avsked, att hon även var angelägen om att Mikaela Olsson och Richard Olsson inte skulle få kännedom om polisanmälan innan dess att stämningsansökan hade lämnats in i det arbetsrättsliga ärendet samt att skälet till detta var att de båda skulle överraskas innan de hunnit skicka påkallelse till skiljenämnd. Även för att motbevisa Sekretess A:s uppgift i förhör inför tingsrätten om att skälet till att hon inte ville att Mikaela Olsson och Richard Olsson skulle få reda på att polisanmälan gjorts var att de inte skulle hinna prata med varandra så att deras berättelser skulle stämma överens. Ytterst för att motbevisa gärningspåståendena under åtalpunkterna 1.1–1.2.

Målets handläggning m.m.

Målet kan avgöras utan huvudförhandling.

De ovan nämnda bevisbilagorna (bilaga 1–2) har tidigare getts in till hovrätten i målet och ges därför inte in på nytt.

Stockholm den 15 september 2022

Kristofer Stahre

Advokat